

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ
બાલ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ
પૂજ્ય આનન્દ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર-ગુરુભ્યો નમઃ

આગમ- ૩૦/૨

ચંદ્રવેદ્યક

આગમસૂત્ર ગુજરાતી ભાવાનુવાદ

અનુવાદક અને સંપાદક

આગમ દિવાકર મુનિદીપરત્નસાગરજી

[M.Com. M.Ed. Ph.D. શ્રુત મહર્ષિ]

આગમ ગુજરાતી અનુવાદ શ્રેણી પુષ્પ-૩૦/૨

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ

બાલ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ

પૂજ્ય આનન્દ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર-ગુરુભ્યો નમઃ

(૩૦/૨)

ચંદ્રવેદ્યક

આગમસૂત્ર ગુજરાતી ભાવાનુવાદ

પ્રકાશન તારીખ ૩૦/૦૩/૨૦૨૦

સોમવાર

તિથી- ૨૦૭૬, ચૈત્ર સુદ-૬

અનુવાદક અને સંપાદક

આગમ દિવાકર મુનિ દીપરત્નસાગરજી

[M.Com. M.Ed. Ph.D. શ્રુત મહર્ષિ]

∞∞: સંપર્ક :∞∞

જૈનમુનિ ડૉ. દીપરત્નસાગર [M.Com., M.Ed., Ph.D., શ્રુતમહર્ષિ]

Email: - jainmunideepratnasagar@gmail.com Mob

Mobile: - 09825967397

Web address:- (1) www.jainelibrary.org,

(2) Deepratnasagar.in

—: ટાઇપ સેટિંગ :—

આસુતોષ પ્રિન્ટર્સ, 09925146223

—: પ્રિન્ટર્સ :—

નવપ્રભાત પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ 09825598855

૪૫ આગમ વર્ગીકરણ

ક્રમ	આગમનું નામ	સૂત્ર	ક્રમ	આગમનું નામ	સૂત્ર
૦૧	આચાર	અંગસૂત્ર-૧	૨૫	આતુરપ્રત્યાખ્યાન	પયન્નાસૂત્ર-૨
૦૨	સૂત્રકૃત્	અંગસૂત્ર-૨	૨૬	મહાપ્રત્યાખ્યાન	પયન્નાસૂત્ર-૩
૦૩	સ્થાન	અંગસૂત્ર-૩	૨૭	ભક્તપરિજ્ઞા	પયન્નાસૂત્ર-૪
૦૪	સમવાય	અંગસૂત્ર-૪	૨૮	તંદુલવૈચારિક	પયન્નાસૂત્ર-૫
૦૫	ભગવતી	અંગસૂત્ર-૫	૨૯	સંસ્તારક	પયન્નાસૂત્ર-૬
૦૬	જ્ઞાતાધર્મકથા	અંગસૂત્ર-૬	૩૦.૧	ગચ્છાચાર	પયન્નાસૂત્ર-૭
૦૭	ઉપાસકદશા	અંગસૂત્ર-૭	૩૦.૨	ચન્દ્રવેધ્યક	પયન્નાસૂત્ર-૭
૦૮	અંતકૃત્ દશા	અંગસૂત્ર-૮	૩૧	ગણિવિદ્યા	પયન્નાસૂત્ર-૮
૦૯	અનુત્તરોપપાતિકદશા	અંગસૂત્ર-૯	૩૨	દેવેન્દ્રસ્તવ	પયન્નાસૂત્ર-૯
૧૦	પ્રશ્નવ્યાકરણદશા	અંગસૂત્ર-૧૦	૩૩	વીરસ્તવ	પયન્નાસૂત્ર-૧૦
૧૧	વિપાકશ્રુત	અંગસૂત્ર-૧૧	૩૪	નિશીથ	છેદસૂત્ર-૧
૧૨	ઔપપાતિક	ઉપાંગસૂત્ર-૧	૩૫	બૃહત્કલ્પ	છેદસૂત્ર-૨
૧૩	રાજપ્રશ્નિય	ઉપાંગસૂત્ર-૨	૩૬	વ્યવહાર	છેદસૂત્ર-૩
૧૪	જીવાજીવાભિગમ	ઉપાંગસૂત્ર-૩	૩૭	દશાશ્રુતસ્કન્ધ	છેદસૂત્ર-૪
૧૫	પ્રજ્ઞાપના	ઉપાંગસૂત્ર-૪	૩૮	જીતકલ્પ	છેદસૂત્ર-૫
૧૬	સૂર્યપ્રજ્ઞપ્તિ	ઉપાંગસૂત્ર-૫	૩૯	મહાનિશીથ	છેદસૂત્ર-૬
૧૭	ચન્દ્રપ્રજ્ઞપ્તિ	ઉપાંગસૂત્ર-૬	૪૦	આવશ્યક	મૂલસૂત્ર-૧
૧૮	જંબૂદ્વીપપ્રજ્ઞપ્તિ	ઉપાંગસૂત્ર-૭	૪૧.૧	ઓઘનિર્યુક્તિ	મૂલસૂત્ર-૨
૧૯	નિરયાવલિકા	ઉપાંગસૂત્ર-૮	૪૧.૨	પિંડનિર્યુક્તિ	મૂલસૂત્ર-૨
૨૦	કલ્પવતંસિકા	ઉપાંગસૂત્ર-૯	૪૨	દશવૈકાલિક	મૂલસૂત્ર-૩
૨૧	પુષ્પિકા	ઉપાંગસૂત્ર-૧૦	૪૩	ઉત્તરાધ્યયન	મૂલસૂત્ર-૪
૨૨	પુષ્પચૂલિકા	ઉપાંગસૂત્ર-૧૧	૪૪	નન્દી	ચૂલિકાસૂત્ર-૧
૨૩	વૃષ્ણિદશા	ઉપાંગસૂત્ર-૧૨	૪૫	અનુયોગદ્વાર	ચૂલિકાસૂત્ર-૨
૨૪	ચતુઃશરણ	પયન્નાસૂત્ર-૧	---	-----	-----

આગમસૂત્ર- ૩૦/૨ 'ચંદ્રવેદ્યક'

પ્રકીર્ણક સૂત્ર- ૭/૧ ગુજરાતી ભાવાનુવાદ

[illegible]

મુનિ દીપરત્નસાગરજીનું આ પૂર્વેનું સાહિત્ય-સર્જન

આગમસાહિત્ય			આગમસાહિત્ય		
ક્રમ	સાહિત્ય નામ	બુક્કસ	ક્રમ	સાહિત્ય નામ	બુક્કસ
1	મૂલ આગમ સાહિત્ય:-	147	5	આગમ અનુક્રમ સાહિત્ય:-	09
	-1- આગમસુત્તાણિ-મૂલં print	[49]		-1- આગમ વિષયાનુક્રમ- (મૂળ)	02
	-2- આગમસુત્તાણિ-મૂલં Net	[45]		-2- આગમ વિષયાનુક્રમ (સટીકં)	04
	-3- આગમમઝ્જૂષા (મૂલ પ્રત)	[53]		-3- આગમ સૂત્ર-ગાથા અનુક્રમ	03
2	આગમ અનુવાદ સાહિત્ય:-	165	6	આગમ અન્ય સાહિત્ય:-	10
	-1- આગમસૂત્ર ગુજરાતી અનુવાદ	[47]		-1- આગમ કથાનુયોગ	06
	-2- આગમસૂત્ર હિન્દી અનુવાદ Net	[47]		-2- આગમ સંબંધી સાહિત્ય	02
	-3- AagamSootra English Transo	[11]		-3- ઋષિભાષિત સૂત્રાણિ	01
	-4- આગમસૂત્ર સટીક ગુજરાતી અનુવાદ	[48]		-4- આગમિય સૂક્તાવલી	01
	-5- આગમસૂત્ર હિન્દી અનુવાદ print	[12]		આગમ સાહિત્ય- કુલ પુસ્તક	518
3	આગમ વિવેચન સાહિત્ય:-	171		આગમ સિવાયનું અન્ય સાહિત્ય	
	-1- આગમસૂત્ર સટીકં	[46]	1	તત્ત્વાભ્યાસ સાહિત્ય-	13
	-2- આગમ મૂલં एवं વૃત્તિ -1	[51]	2	સૂત્રાભ્યાસ સાહિત્ય-	06
	-3- આગમ મૂલં एवं વૃત્તિ -2	[09]	3	વ્યાકરણ સાહિત્ય-	05
	-4- આગમ ચૂર્ણિ સાહિત્ય	[09]	4	વ્યાખ્યાન સાહિત્ય-	04
	-5- સવૃત્તિક આગમસૂત્રાણિ-1	[40]	5	જિનભક્તિ સાહિત્ય-	09
	-6- સવૃત્તિક આગમસૂત્રાણિ-2	[08]	6	વિધિ સાહિત્ય-	04
	-7- સચૂર્ણિક આગમસુત્તાણિ	[08]	7	આરાધના સાહિત્ય	03
4	આગમ કોષ સાહિત્ય:-	16	8	પરિચય સાહિત્ય-	04
	-1- આગમ સદ્દકોસો	[04]	9	પૂજન સાહિત્ય-	02
	-2- આગમ કહાકોસો	[01]	10	તીર્થંકર સંક્ષિપ્ત દર્શન	25
	-3- આગમ-સાગર-કોષ:	[05]	11	પ્રકીર્ણ સાહિત્ય-	05
	-4- આગમશબ્દાદિસંગ્રહ (પ્રા-સં-ગુ)	[04]	12	દીપરત્નસાગરના લઘુશોધનિબંધ	05
	-5- આગમ બૃહત્ નામ કોષ:	[02]		આગમ સિવાયનું સાહિત્ય કુલ પુસ્તક	85
	1-આગમ સાહિત્ય (કુલ પુસ્તક)		518		
	2-આગમેતર સાહિત્ય (કુલ પુસ્તક)		085		
	દીપરત્નસાગરજીનું કુલ સાહિત્ય		603		

[૩૦/૨] ચંદ્રવેદ્યક
પ્રકીર્ણકસૂત્ર-૭/૨- ગુજરાતી ભાવાનુવાદ

ગાથા-૧ થી ૩ (મંગલ અને દ્વાર નિરૂપણ)

૧. લોક પુરુષના મસ્તક (સિદ્ધશિલા). ઉપર સદા બિરાજમાન વિકસિત-પૂર્ણ, શ્રેષ્ઠ જ્ઞાન અને દર્શન ગુણના ધારક એવા શ્રી સિદ્ધ ભગવંતો અને લોકમાં જ્ઞાનનો ઉદ્યોત કરનારા શ્રી અરિહંત પરમાત્માને નમસ્કાર થાઓ.

૨. આ પ્રકરણ મોક્ષમાર્ગના દર્શક શાસ્ત્રો-જિનાગમોના સારભૂત અને મહાન ગંભીર અર્થવાળું છે.

તેને ચાર પ્રકારની વિકથાઓથી રહિત એકાગ્ર ચિત્ત વડે સાંભળો અને સાંભળીને તદનુસાર આચરણ કરવામાં લેશ પણ પ્રમાદ ન કરો.

૩. હું હવે વિનય, આચાર્યના ગુણો, શિષ્યના ગુણો, વિનય-નિગ્રહના ગુણો, જ્ઞાનગુણ, ચારિત્રગુણ અને મરણગુણને કહીશ.

ગાથા-૪ થી ૨૧ (વિનયગુણ દ્વાર)

૪. જેમની પાસે વિદ્યા-શિક્ષા મેળવે છે, તે આચાર્ય-ગુરુનો જે મનુષ્ય પરાભવ-તિરસ્કાર કરે છે, તેની વિદ્યા ગમે તેટલા કષ્ટે પ્રાપ્ત કરી હોય તો પણ નિષ્ફળ થાય છે.

૫. કર્મોની પ્રબળતાને લઈને જે જીવ ગુરુનો પરાભવ કરે છે, તે અક્કડ-અભિમાની અને વિનયહીન જીવ જગતમાં ક્યાંય યશ કે કીર્તિ પામી શકતો નથી. પરંતુ સર્વત્ર પરાભવ જ પામે છે.

૬. ગુરુજનોએ ઉપદેશેલી વિદ્યાને જે મનુષ્ય વિનયપૂર્વક ગ્રહણ કરે છે, તે સર્વત્ર વિશ્વાસ અને યશ-કીર્તિને પામે છે.

૭. અવિનીત શિષ્યની શ્રમપૂર્વક શીખેલી પણ વિદ્યા ગુરુજનોના પરાભવ કરવાની બુદ્ધિના દોષથી અવશ્ય નાશ પામે છે, કદાચ સર્વથા નાશ ન પામે તો પણ પોતાના વાસ્તવિક લાભ-ફળને આપનારી બનતી નથી.

૮. વિદ્યા વારંવાર સ્મરણ કરવા યોગ્ય છે, સાચવવા યોગ્ય છે, દુર્વિનીત-અપાત્રને આપવા યોગ્ય નથી.

કેમ કે દુર્વિનીત વિદ્યા અને વિદ્યાદાતા ગુરુ તે બંનેનો પરાભવ કરે છે.

૯. વિદ્યાનો પરાભવ કરતો અને વિદ્યાદાતા આચાર્યના ગુણોને પ્રગટ ન કરતો પ્રબળ મિથ્યાત્વને પામેલો દુર્વિનીત જીવ ઋષિધાતકની ગતિ એટલે કે નરક આદિ દુર્ગતિનો ભોગ બને.

૧૦. વિનયાદિ ગુણોથી યુક્ત પુન્યશાળી પુરુષ વડે ગ્રહણ કરાયેલી વિદ્યા પણ બળવતી બને છે. જેમ ઉત્તમ કુળમાં જન્મેલી પુત્રી અસાધારણ પુરુષને પતિ રૂપે પામીને મહાન બને છે.

૧૧. હે વત્સ ! ત્યાં સુધી તું વિનયનો જ અભ્યાસ કર, કેમ કે વિનય વિના દુર્વિનીત એવા તને વિદ્યા વડે શું પ્રયોજન છે ?

ખરેખર વિનય શીખવો જ દુષ્કર છે. વિદ્યા તો વિનીતને અત્યંત સુલભ હોય છે.

૧૨. હે સુવિનીત વત્સ ! તું વિનયપૂર્વક વિદ્યા-શ્રુતજ્ઞાનને શીખ, શીખેલી વિદ્યા અને ગુણ વારંવાર યાદ કર. તેમાં લેશ પણ પ્રમાદ ન કર. કેમ કે ગ્રહણ કરેલી અને ગણેલી વિદ્યા જ પરલોકમાં સુખકારી બને છે.

૧૩. વિનયપૂર્વક શીખેલી, પ્રસન્નતાપૂર્વક ગુરુજનોએ ઉપદેશેલી અને સૂત્ર વડે સંપૂર્ણ કંઠસ્થ કરેલી

વિદ્યાઓનું ફળ અવશ્ય અનુભવી શકાય છે.

૧૪. આ વિષમકાળમાં સમસ્ત શ્રુતજ્ઞાનના દાતા આચાર્ય ભગવંત મળવા અત્યંત દુર્લભ છે. તેમજ ક્રોધ, માન આદિ ચાર કષાયથી રહિત શ્રુતજ્ઞાન શીખવનારને શિષ્ય મળવા પણ દુર્લભ છે.

૧૫. સાધુ કે ગૃહસ્થ કોઈપણ હોય, તેના વિનયગુણની પ્રશંસા જ્ઞાની પુરુષો અવશ્ય કરે છે.

અવિનીત કદી પણ લોકમાં કાર્તિક યશ પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી.

૧૬. કેટલાંક લોકો વિનયનું સ્વરૂપ, ફળ આદિ જાણવા છતાં, તેવા પ્રકારના પ્રબળ અશુભ કર્મોના પ્રભાવને લઈને રાગદ્વેષથી ઘેરાયેલા, વિનયપ્રવૃત્તિ કરવા ઈચ્છતા નથી.

૧૭. ન બોલનાર કે વધારે ન ભણનાર છતાં વિનય વડે સદા વિનીત-નમ્ર અને ઈન્દ્રિયો ઉપર કાબૂ મેળવનાર કેટલાંક પુરુષો કે સ્ત્રીઓની યશકીર્તિ સર્વત્ર પ્રસરે છે.

૧૮. ભાગ્યશાળી પુરુષોને જ વિદ્યાઓ ફળ આપનારી થાય છે, પણ ભાગ્યહીનને વિદ્યાઓ ફળતી નથી.

૧૯. વિદ્યાનો તિરસ્કાર કરનારો તથા નિંદા-અવહેલના આદિ દ્વારા વિદ્યાવાન આચાર્ય ભગવંતાદિના ગુણોનો નાશ કરનાર ગાઢ મિથ્યાત્વથી મોહિત થઈ ભયંકર દુર્ગતિમાં જાય છે.

૨૦. ખરેખરા સમસ્ત શ્રુતજ્ઞાનના દાતા આચાર્ય ભગવંત મળવા સુલભ નથી. તેમજ સરળ અને જ્ઞાનાભ્યાસમાં સતત ઉદ્યમી શિષ્યો મળવા સુલભ નથી.

૨૧. આ રીતે વિનયના ગુણ વિશેષો - વિનીત બનવાથી થતા મહાન લાભોને ટૂંકમાં કહ્યા.

ગાથા-૨૨ થી ૩૬ (આચાર્યગુણ દ્વાર)

હવે આચાર્ય ભગવંતોના ગુણો હું કહું છું, તેને તમે એકાગ્ર ચિત્તથી સાંભળો.

૨૨. શુદ્ધ વ્યવહાર માર્ગના પ્રરૂપક, શ્રુતજ્ઞાનરૂપ રત્નોના સાર્થવાહ અને ક્ષમા વગેરે અનેક - લાખો ગુણોના ધારક એવા આચાર્યના ગુણોને હું કહીશ.

૨૩. પૃથ્વીની જેમ સઘળું સહન કરનારા, મેરુ જેવા નિષ્પ્રકંપ-ધર્મમાં નિશ્ચલ, ચંદ્ર જેવા સૌમ્ય ક્રાંતિવાળા, શિષ્યાદિએ આલોચેલા દોષો બીજા પાસે પ્રગટ ન કરનારા, આલોચના યોગ્ય હેતુ, કારણ અને વિધિને જાણનારા -

૨૪. ગંભીર હૃદયવાળા, પરવાદીઓ વગેરેથી પરાભવ ન પામનારા, ઉચિત કાળ-દેશ અને ભાવના જાણકાર, ત્વરા વિનાના - કોઈ કાર્યમાં ઉતાવળ ન કરનારા, ભ્રાંતિ રહિત -

૨૫. આશ્રિત શિષ્યાદિને સંયમ - સ્વાધ્યાયાદિમાં પ્રેરક અને માયા વિનાના, લૌકિક, વૈદિક અને સામાજિક - શાસ્ત્રોમાં જેમનો પ્રવેશ છે - તથા -

૨૬. સ્વ સમય - જિનાગમ અને પર સમય - અન્ય દર્શન શાસ્ત્રોના જ્ઞાતા, જેની આદિમાં સામાયિક અને અંતમાં પૂર્વો વ્યવસ્થિત છે,

૨૭. એવી દ્વાદશાંગીના અર્થો જેમણે મેળવ્યા છે, ગ્રહણ કર્યા છે, એવા આચાર્યોની વિદ્વદ્જન પંડિતો સદા પ્રશંસા કરે છે.

૨૮. અનાદિ સંસારમાં અનેક જન્મોને વિશે આ જીવે કર્મ - કામ, ધંધા, શિલ્પકળા તથા બીજા ધર્મ આચારોના જ્ઞાતા-ઉપદેષ્ટા હજારો આચાર્યો પ્રાપ્ત કર્યા છે.

૨૯. સર્વજ્ઞ કથિત નિર્ગ્રન્થ પ્રવચનમાં જે આચાર્યો છે, તેઓ સંસાર અને મોક્ષ-બંનેના યથાર્થ સ્વરૂપને જણાવનારા હોવાથી

૩૦. જેમ એક પ્રદીપ દીવાથી સેંકડો દીપક પ્રકાશિત થાય છે છતાં તે દીવો પ્રદીપ જ રહે છે. તેમ દીપક જેવા

આચાર્ય ભગવંતો સ્વ અને પર આત્માઓના પ્રકાશક-ઉદ્ધારક હોય છે.

૩૧. સૂર્ય જેવા પ્રતાપી, ચંદ્ર જેવા સૌમ્ય - શીતલ અને કાંતિમય તથા સંસાર સાગરથી પાર ઉતારનાર આચાર્યોના ચરણોમાં જે પુન્યશાળીઓ નિત્ય પ્રણામ કરે છે, તે ધન્ય છે.

૩૨. આવા આચાર્ય ભગવંતોની ભક્તિના રાગ વડે આ લોકમાં કીર્તિ, પરલોકમાં ઉત્તમ દેવગતિ અને ધર્મમાં અનન્ય બોધિ-શ્રદ્ધા પ્રાપ્ત થાય છે.

૩૩. દેવલોકમાં રહેલા દેવો પણ દિવ્ય અવધિજ્ઞાન વડે આચાર્ય ભગવંતોને જોઈને હંમેશા તેમના ગુણોનું સ્મરણ કરતા પોતાના આસન-શયનાદિ મૂકી દે છે.

૩૪. દેવલોકમાં રૂપવતી અપ્સરાઓની મધ્યે રહેલ દેવો પણ નિર્ગ્રન્થ પ્રવચનનું સ્મરણ કરતા તે અપ્સરાઓ દ્વારા આચાર્ય ભગવંતોને વંદન કરાવે છે.

૩૫. જે સાધુઓ છત્ર, અઢમ, ચાર ઉપવાસ આદિ દુષ્કર તપ કરવા છતાં ગુરુ વચનનું પાલન કરતા નથી, તેઓ અનંત સંસારી બને છે.

૩૬. અહીં ગણાવ્યા તે અને બીજા પણ ઘણા ગુણો આચાર્ય ભગવંતોના હોવાથી, તેની સંખ્યાનું પ્રમાણ થઈ શકે એમ નથી. હવે હું શિષ્યના વિશિષ્ટ ગુણોને સંક્ષેપમાં કહીશ -

ગાથા-૩૭ થી ૫૩ (શિષ્ય દ્વાર)

૩૭. જે હંમેશા નમ્ર વૃત્તિવાળો, વિનીત, મદ રહિત, ગુણને જાણનારો, સજ્જન અને આચાર્ય ભગવંતના આશયને સમજનારો હોય છે, તે શિષ્યની પ્રશંસા પંડિત પુરુષો કરે છે. અર્થાત્ તેવો સાધુ સુશિષ્ય કહેવાય છે..

૩૮. શીત, તાપ, વાયુ, ભૂખ, તરસ અને અરતિ પરીષદને સહન કરનાર, પૃથ્વીની જેમ સર્વ પ્રકારની પ્રતિકૂળતા-અનુકૂળતા વગેરેને ખમી ખાનાર - સહેનાર શિષ્યને કુશળ પુરુષો પ્રશંસે છે.

૩૯. લાભ કે અલાભના પ્રસંગમાં પણ જેના મુખનો ભાવ બદલાતો નથી અર્થાત્ હર્ષ કે ખેદયુક્ત બનતો નથી તેમજ જે અલ્પ ઈચ્છાવાળો અને સદા સંતુષ્ટ હોય છે. તેવા શિષ્યની પંડિત પુરુષો પ્રશંસા કરે છે.

૪૦. જે છ પ્રકારના વિનયની વિધિને જાણનારો તથા આત્મિક હિતની રુચિવાળા હોય છે એવો વિનિત તથા ઋદ્ધિ આદિ ગારવથી રહિત શિષ્યને ગીતાર્થો પ્રશંસે છે.

૪૧. આચાર્ય વગેરેની દશ પ્રકારની વૈયાપચ્ચ કરવામાં સદા ઉદ્યત, વાચનાદિ સ્વાધ્યાયમાં નિત્ય પ્રયત્નશીલ તથા સામાયિક આદિ સર્વ આવશ્યકમાં ઉદ્યત શિષ્યની જ્ઞાની પુરુષો પ્રશંસા કરે છે.

૪૨. આચાર્ય ભગવંતનો ગુણાનુવાદ કરનાર, ગરહવાસી ગુરુ અને શાસનની કીર્તિને વધાવનાર અને નિર્મળ પ્રજ્ઞા વડે પોતાના ધ્યેય પ્રત્યે અત્યંત જાગરુક શિષ્યને મહર્ષિજનો વખાણે છે.

૪૩. હે મુમુક્ષુ મુનિ ! સર્વ પ્રથમ સર્વ પ્રકારના માનને હણીને શિક્ષા પ્રાપ્ત કર. ખરેખરા સુવિનિત શિષ્યના જ બીજા આત્માઓ શિષ્ય બને છે. અશિષ્યના શિષ્ય કોઈ ન બને.

૪૪. સુવિનિત શિષ્યે આચાર્ય ભગવંતના અતિશય કટુક-રોષભર્યા કે પ્રેમભર્યા વચનોને સારી રીતે સહેવા.

*** હવે શિષ્યની પરીક્ષા માટે તેમાં કેટલાક વિશિષ્ટ લક્ષણો અને ગુણો બતાવે છે -

૪૫. જે પુરુષ ઉત્તમ જાતિ, કુળ, રૂપ, ચૌવન, બળ, વીર્ય, પરાક્રમ, સમતા અને સત્વગુણથી યુક્ત હોય, મધુરભાષી, કોઈની ચાડી-ચુગલી ન કરનારો, અશઠ, નમ્ર અને અલોભી હોય તથા

૪૬. અખંડ હાથ અને પગવાળો, ઓછા રોમવાળો, સ્નિગ્ધ અને પુષ્ટ દેહવાળો, ઉન્નત નાસિકાવાળો, ઉદાર દષ્ટિ અને વિશાળ નેત્રવાળો હોય.

૪૭. જિનશાસનનો અનુરાગી - પક્ષપાતી, ગુરુજનોના મુખ તરફ જોનારો, ધીર, શ્રદ્ધાગુણથી પૂર્ણ, વિકાર રહિત, વિનય પ્રધાન જીવન જીવનારો હોય.

૪૮. કાળ, દેશ અને સમય-પ્રસંગને ઓળખનારો, શીલરૂપ અને વિનયને જાણનારો, લોભ-ભય-મોહથી રહિત, નિદ્રા અને પરીષદને જીતનારો હોય.

*** તેને કુશળ પુરુષો યોગ્ય શિષ્ય કહે છે.

૪૯. કોઈ પુરુષ કદાચ શ્રુતજ્ઞાનમાં કુશલ હોય, હેતુ, કારણ અને વિધિનો જાણકાર હોય છતાં જો તે અવિનીત અને ગૌરવયુક્ત હોય તો શ્રુતધર મહર્ષિ તેમને પ્રશંસતા નથી.

૫૦. પવિત્ર, અનુરાગી, સદા વિનયના આચારોને આચરનાર, સરળ હૃદયવાળા, પ્રવચનની શોભાને વધારનાર અને ધીર એવા શિષ્યને આગમની વાચના આપવી જોઈએ.

૫૧. ઉક્ત વિનયાદિ ગુણથી હીન અને બીજા ન્યાદિ સેંકડો ગુણથી યુક્ત એવા પુત્રને પણ હિતૈષી પંડિત શાસ્ત્ર વાચના કરાવતો નથી,

તો સર્વથા ગુણહીન શિષ્યને શાસ્ત્રજ્ઞાન કેમ કરાવાય?

૫૨. નિપુણ-સૂક્ષ્મ અર્થવાળા શાસ્ત્રોમાં વિસ્તારથી બતાવેલી આ શિષ્ય પરીક્ષા સંક્ષેપમાં કહી છે. પારલૌકિક હિતના કામી ગુરુએ શિષ્યની પરીક્ષા અવશ્ય કરવી જોઈએ.

૫૩. શિષ્યોના ગુણોની કીર્તના મેં સંક્ષેપમાં વર્ણવી છે, હવે વિનયના નિગ્રહ ગુણોને કહીશ, તે તમે સાવધાન ચિત્તવાળા બનીને સાંભળો.

ગાથા-૫૪ થી ૭૧ (વિનયનિગ્રહ દ્વાર)

૫૪. વિનય મોક્ષનું દ્વાર છે, વિનયને કદી મૂકવો નહીં, કારણ કે અલ્પશ્રુતનો અભ્યાસી પુરુષ પણ વિનય વડે સર્વે કર્મોને ખપાવી દે છે.

૫૫. જે પુરુષ વિનય વડે અવિનયને જીતી લે છે, શીલ-સદાચાર વડે નિઃશીલત્વ-દુરાચારને જીતી લે છે. અપાપ-ધર્મ વડે પાપને જીતી લે છે.

..... તે ત્રણે લોકને જીતી લે છે.

૫૬. મુનિ શ્રુતજ્ઞાનમાં નિપુણ હોય, હેતુ, કારણ અને વિધિનો જાણકાર હોય છતાં અવિનીત અને ગૌરવ-યુક્ત હોય તો શ્રુતધર તેની પ્રશંસા કરતા નથી.

૫૭. બહુશ્રુત પુરુષ પણ ગુણહીન, વિનયહીન, ચારિત્ર યોગમાં શિથિલ બનેલો હોય તો ગીતાર્થ પુરુષ તેને અલ્પ શ્રુતવાળો માને છે.

૫૮. જે તપ, નિયમ, શીલથી યુક્ત હોય, જ્ઞાન-દર્શન અને ચારિત્ર યોગમાં સદા ઉદ્યત-તત્પર હોય તે અલ્પ શ્રુતવાળો હોય તો પણ જ્ઞાની પુરુષો તેને બહુશ્રુતનું સ્થાન અર્થાત માન આપે છે.

૫૯. સમ્યક્ત્વમાં જ્ઞાન સમાચેલું છે, ચારિત્રમાં જ્ઞાન અને દર્શન બન્નેનો સમાવેશ થયેલો છે, ક્ષમાના બળ વડે તપ અને વિનય વડે વિશિષ્ટ પ્રકારના નિયમો સફળ બને.

૬૦. મોક્ષફળને આપનાર વિનય જેનામાં નથી, તેના વિશિષ્ટ પ્રકારના તપો, વિશિષ્ટ કોટીના નિયમો અને બીજા પણ અનેક ગુણો નિર્રથક બને છે.

૬૧. અનંતજ્ઞાની શ્રી જિનેશ્વર ભગવંતોએ સર્વ કર્મભૂમિઓમાં મોક્ષમાર્ગની પ્રરૂપણા કરતા, સર્વ પ્રથમ તો વિનયનો જ ઉપદેશ આપેલો છે.

૬૨. જે વિનય છે, તે જ જ્ઞાન છે, જે જ્ઞાન છે, તે જ વિનય છે. કેમ કે વિનય વડે જ્ઞાન મળે છે અને જ્ઞાન દ્વારા વિનયનું સ્વરૂપ જાણી શકાય છે.

૬૩. મનુષ્યોના સંપૂર્ણ ચારિત્રનો સાર વિનયમાં પ્રતિષ્ઠિત છે, તેથી વિનયહીન મુનિની પ્રશંસા નિર્ગ્રન્થ મહર્ષિઓ કરતા નથી.

૬૪. બહુશ્રુત હોવા છતાં જે અવિનીત અને અલ્પ શ્રદ્ધાસંવેગવાળો છે, તે ચારિત્રને આરાધી શકતો નથી અને ચારિત્રભ્રષ્ટ જીવ સંસારમાં ભમ્યા કરે છે.

૬૫. જે મુનિ થોડા પણ શ્રુતજ્ઞાનથી સંતુષ્ટ ચિત્તવાળો બની વિનય કરવામાં તત્પર રહે છે, પાંચ મહાપ્રતોનું નિરતિચાર પાલન કરે છે અને મન, વચન, કાયાને ગુપ્ત રાખે છે.

..... તે અવશ્ય ચારિત્રનો આરાધક થાય છે.

૬૬. ઘણા શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ પણ વિનયરહિત સાધુને શું લાભ કરી શકે ? લાખો કરોડો ઝમગમતા દીવા પણ આંધળા માણસને શો ફાયદો કરી શકે ?

૬૭. આ રીતે મેં વિનયના વિશિષ્ટ લાભોનું સંક્ષેપમાં વર્ણન કર્યું. હવે વિનયપૂર્વક શીખેલા શ્રુતજ્ઞાનના વિશેષ ગુણો - લાભોનું વર્ણન કરું છું, તે સાંભળો.

૬૮. શ્રી જિનેશ્વર પરમાત્માએ ઉપદેશોલા, મહાન વિષયવાળા શ્રુતજ્ઞાનને સંપૂર્ણ રીતે જાણવો શક્ય નથી. માટે તે પુરુષો-મુનિઓ ધન્યવાદને પાત્ર છે, જે જ્ઞાની છે અને ચારિત્ર સંપન્ન છે.

૬૯.. સુર, અસુર, મનુષ્ય, ગરુડકુમાર, નાગકુમાર, તાત ગંધર્વ દેવો વગેરે સહિત ઉર્ધ્વલોક, અધોલોક અને તીર્થલોકનું વિશદ સ્વરૂપ શ્રુતજ્ઞાનથી જાણી શકાય છે.

૭૦. તેમજ જીવ, અજીવ, પુન્ય, પાપ, આશ્રવ, સંવર, બંધ, નિર્જરા અને મોક્ષ - આ નવ તત્ત્વોને પણ બુદ્ધિમાન પુરુષો શ્રુતજ્ઞાન વડે જાણી શકે છે. તેથી જ્ઞાન એ ચારિત્રનો હેતુ છે.

૭૧. જાણેલા દોષોનો ત્યાગ થાય છે અને જાણેલા ગુણોનું સેવન થાય છે. એટલે ધર્મના સાધનભૂત એ બંને વસ્તુ જ્ઞાન દ્વારા જ સિદ્ધ થાય છે.

ગાથા-૭૨ થી ૮૮ (જ્ઞાનગુણ દ્વારા)

૭૨. જ્ઞાન વિનાનું એકલું ચારિત્ર ક્રિયા. અને ક્રિયા વિનાનું એકલું જ્ઞાન ભવતારક બનતા નથી. ક્રિયા સંપન્ન જ્ઞાની જ સંસાર સમુદ્રને તરી જાય છે.

૭૩. જ્ઞાની હોવા છતાં જે ક્ષમાદિ ગુણોમાં વર્તતો ન હોય, ક્રોધાદિ દોષોને છોડતો ન હોય, તો તે કદાપિ દોષોથી મુક્ત અને ગુણવાન બની શકે નહીં.

૭૪. અસંયમ અને અજ્ઞાન દોષથી ઘણા ભવોમાં બાંધેલા શુભાશુભ કર્મરૂપી મળને, જ્ઞાની ચારિત્ર પાલન દ્વારા સમૂળગા ખપાવી નાંખે છે.

૭૫. શાસ્ત્રો વિનાનો એકલો સૈનિક કે સૈનિક વિનાના એકલા શાસ્ત્રોની જેમ, જ્ઞાન વિનાનું ચારિત્ર અને ચારિત્ર વિનાનું જ્ઞાન મોક્ષસાધક બની શકતા નથી.

૭૬. મિથ્યાદષ્ટિને જ્ઞાન હોતું નથી, જ્ઞાન વિના ચારિત્ર ગુણો હોતા નથી. ગુણ વિના સંપૂર્ણ ક્ષયરૂપ મોક્ષ નથી અને સંપૂર્ણ કર્મક્ષય-મોક્ષ વિના નિર્વાણ-પરમ શાંતિનો અનુભવ નથી.

૭૭. જે જ્ઞાન છે એ જ કરણ-ચારિત્ર છે, જે ચારિત્ર છે એ જ પ્રવચનનો સાર છે અને જે પ્રવચનનો સાર છે, એ જ પરમાર્થ છે, એમ જાણવું.

૭૮. પ્રવચનના પરમાર્થને સારી રીતે ગ્રહણ કરનાર પુરુષ જ બંધ અને મોક્ષને સ્પષ્ટ રીતે જાણીને તેઓ જ જૂના-પુરાતન કર્મોનો ક્ષય કરે છે.

૭૯. જ્ઞાનથી સમ્યક્ ક્રિયા થાય છે અને ક્રિયાથી જ્ઞાન-આત્મસાત્ બને છે. આ રીતે જ્ઞાન અને સમ્યક્ ક્રિયાના યોગથી ભાવ ચારિત્રની શુદ્ધિ થાય છે.

૮૦. જ્ઞાન પ્રકાશ કરનાર છે, તપ શુદ્ધિ કરનાર છે અને સંયમ રક્ષણ કરનાર છે. આ રીતે જ્ઞાન, તપ અને સંયમ ત્રણેના યોગથી જિનશાસનમાં મોક્ષ કહ્યો છે.

૮૧. જગતના લોકો ચંદ્રની જેમ બહુશ્રુત-મહાત્મા પુરુષના મુખને વારંવાર જુએ છે, એનાથી શ્રેષ્ઠતર, આશ્ચર્ય-કારી અને અતિશય સુંદર કંઈ વસ્તુ છે?

૮૨. ચંદ્રથી જેમ શીતળ જ્યોત્સના નીકળે છે અને તે સર્વ લોકોને આનંદિત - આહ્લાદિત કરે છે એ પ્રમાણે ગીતાર્થ-જ્ઞાની પુરુષોના મુખથી ચંદન જેવા શીતળ જિનવચનો નીકળે છે

જે સાંભળીને મનુષ્યો ભવાટવીનો પાર પામે છે.

૮૩. દોરાથી પરોવાયેલી સોય જેમ કચરામાં પડેલી છતાં ખોવાતી નથી, તેમ આગમનો અભ્યાસી જીવ સંસાર અટવીમાં પડવા છતાં ખોવાતો નથી.

૮૪. જેમ દોરા વિનાની સોય નજરમાં નહીં આવતા ખોવાઈ જાય છે, તેમ સૂત્ર-શાસ્ત્ર બોધ વિના મિથ્યાત્વ વડે ઘેરાયેલો જીવ ભવાટવીમાં ખોવાઈ જાય છે.

૮૫. શ્રુતજ્ઞાન દ્વારા પરમાર્થનું ચથાર્થ દર્શન થવાથી તપ અને સંયમ ગુણને જીવનભર અખંડિત રાખવાથી મરણ સમયે શરીર સંપત્તિનો નાશ થવા છતાં જીવને વિશિષ્ટ ગતિ-સદ્ગતિ અને સિદ્ધિગતિ પ્રાપ્ત થાય છે.

૮૬. જેમ વૈદ્ય વૈદ્યક શાસ્ત્રોના જ્ઞાન વડે રોગની નિપુણ ચિકિત્સા જાણે છે, તેમ શ્રુતજ્ઞાન વડે મુનિ ચારિત્રની શુદ્ધિ કેમ કરવી તે સારી રીતે જાણે છે.

૮૭. વૈદ્યક ગ્રંથોના અભ્યાસ વિના જેમ વૈદ્ય વ્યક્તિની ચિકિત્સા જાણતો નથી, તેમ આગમિક જ્ઞાનથી રહિત મુનિ ચારિત્ર શુદ્ધિનો ઉપાય જાણી શકતો નથી.

૮૮. તે કારણથી મોક્ષાભિલાષી આત્માએ તીર્થંકર ભગવંત પ્રરૂપિત આગમ શાસ્ત્રોના અર્થપૂર્વકના અભ્યાસમાં સતત ઉદ્યમ કરવો જોઈએ.

૮૯. શ્રી જિનેશ્વર પરમાત્માએ બતાવેલા બાહ્ય અને અભ્યંતર તપના બારે પ્રકારોમાં સ્વાધ્યાય સમાન અન્ય કોઈ તપ છે નહીં અને થશે પણ નહીં.

૯૦. જ્ઞાનાભ્યાસની રૂચિવાળાએ બુદ્ધિ હોય કે ન હોય પણ ઉદ્યમ અવશ્ય કરવો જોઈએ. કેમ કે બુદ્ધિ જ્ઞાના-પરણીય આદિ કર્મોના ક્ષયોપશમથી પ્રાપ્ત થાય છે.

૯૧. અસંખ્ય જન્મોના ઉપાર્જન કરેલા કર્મને, ઉપયોગયુક્ત આત્મા પ્રતિ સમય ખપાવે છે, પણ સ્વાધ્યાયથી ઘણા ભવોના સંચિત કર્મ ક્ષણવારમાં ખપી જાય છે.

૯૨. તિર્યંચ, સુર, અસુર, મનુષ્ય, કિન્નર, મહોરગ અને ગંધર્વ સહિત સર્વ છન્નસ્થ જીવો કેવળી ભગવંતને જ પૂછે છે. એટલે કે લોકમાં છન્નસ્થ જીવોને પોતાની જિજ્ઞાસા કે શંકાના સમાધાન માટે પૂછવા યોગ્ય સ્થાન એક માત્ર કેવલજ્ઞાની છે.

૯૩. જે કોઈ એક પદના શ્રવણ-ચિંતનથી મનુષ્ય સતત વૈરાગ્યને પામે છે. તે એક પદ સમ્યક્ જ્ઞાન છે. કારણ કે જેનાથી વૈરાગ્યની પ્રાપ્તિ થાય છે, તે જ તેનું સાચું જ્ઞાન છે તેમ જાણ..

૯૪. વીતરાગ પરમાત્માના માર્ગમાં જે એક પણ પદ વડે મનુષ્ય તીવ્ર વૈરાગ્યને પામ્યો હોય તે પણ મરણ

સુધી પણ મૂકવું ન જોઈએ.

૯૫. જિનશાસનમાં જે કોઈ એક પદના ધારણથી જેને સંવેગ પ્રાપ્ત થાય છે,

..... તે જ એક પદના આલંબનથી અનુક્રમે

..... અધ્યાત્મ યોગની આરાધના દ્વારા તેમજ

.....વિશિષ્ટ ધર્મધ્યાન અને શુક્લધ્યાન દ્વારા સમગ્ર મોહજાળને ભેદી નાંખે છે.

૯૬. મરણ સમયે સમગ્ર દ્વાદશાંગીનું ચિંતન થવું તે અત્યંત સમર્થ ચિત્તવાળા મુનિથી પણ શક્ય નથી.

૯૭. તેથી તે દેશ-કાળમાં એક પણ પદનું ચિંતન આરાધનામાં ઉપયુક્ત થઈને જે કરે છે, તે જીવને જિનેશ્વર પરમાત્માએ આરાધક કહ્યો છે.

૯૮. સુવિહિત મુનિ આરાધનામાં એકાગ્ર બની સમાધિપૂર્વક કાળ કરી, ઉત્કૃષ્ટથી ત્રણ ભવમાં અવશ્ય મોક્ષ પામે છે, અર્થાત્ નિર્વાણને પામે છે.

૯૯. આ રીતે શ્રુતજ્ઞાનના વિશિષ્ટ ગુણો અને મહાન લાભો સંક્ષેપથી મેં વર્ણવેલા છે.

..... હવે ચારિત્રના વિશિષ્ટ ગુણો તમે એકાગ્ર ચિત્તવાળા બનીની સૌ સાંભળો.

ગાથા-૧૦૦ થી ૧૧૬ (ચારિત્રગુણ દ્વાર)

૧૦૦. જિનેશ્વર પરમાત્માએ કહેલા ધર્મનું પ્રયત્નપૂર્વક પાલન કરવા માટે જેઓ સર્વ પ્રકારે ગૃહપાશના બંધનથી સર્વથા મુક્ત થાય છે, તેઓ ધન્ય છે.

૧૦૧. વિશુદ્ધ ભાવ વડે એકાગ્ર ચિત્તવાળા બનીને જે પુરુષો જિનવચનનું પાલન કરે છે, તે ગુણ સમૃદ્ધ મુનિ મરણ સમય પ્રાપ્ત થવા છતાં સહેજ પણ વિષાદને અથવા ગ્લાનિને અનુભવતા નથી.

૧૦૨. દુઃખ માત્રથી મુક્ત કરનાર એવા મોક્ષમાર્ગમાં જેઓએ પોતાના આત્માને સ્થિર કર્યો નથી, તેઓ દુર્લભ એવા શ્રમણપણાને પામીને પણ સીદાય છે.

૧૦૩. જેઓ દૃઢ પ્રજ્ઞાવાળા, ભાવથી એકાગ્ર ચિત્તવાળા બની પારલૌકિક હિતની ગવેષણા કરે છે, તે મનુષ્યો સર્વે પણ દુઃખનો પાર પામે છે.

૧૦૪. સંયમમાં અપ્રમત્ત બની જે પુરુષ ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, અરતિ અને દુગંછાને ખપાવી દે છે, તેઓ પરમ સુખને અવશ્ય પ્રાપ્ત કરે છે.

૧૦૫. અત્યંત દુર્લભ મનુષ્ય જન્મ મેળવીને પણ જે મનુષ્ય તેની વિરાધના કરે છે, જન્મને સાર્થક બનાવતો નથી, તે વહાણ ભાંગી પડવાથી દુઃખી થતાં વહાણવટીની જેમ પાછળથી અત્યંત દુઃખી થાય છે.

૧૦૬. દુર્લભતર શ્રમણ ધર્મને ખામીને જે પુરુષો મન, વચન, કાયાના યોગથી તેની વિરાધના કરતા નથી. તેઓ દરિયામાં વહાણ મેળવનાર નાવિકની જેમ પાછળથી શોકને પ્રાપ્ત કરતા નથી.

૧૦૭. પહેલાં તો મનુષ્ય જન્મ મળવો દુર્લભ છે.

..... મનુષ્ય જન્મમાં બોધિ પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે.

..... બોધિ મળે તો પણ શ્રમણપણું અતિ દુર્લભ છે.

૧૦૮. શ્રમણપણું મળવા છતાં શાસ્ત્રોનું રહસ્યજ્ઞાન મળવું ઘણું જ દુર્લભ છે.

..... જ્ઞાનનું રહસ્ય સમજવા છતાં ચારિત્રની વિશુદ્ધિ થવી તેનાથી પણ દુર્લભ છે.

તેથી જ જ્ઞાની પુરુષો આલોચનાદિ કરવા દ્વારા ચારિત્રની વિશુદ્ધિ માટે સતત ઉદ્યમશીલ રહે છે.

૧૦૯. કેટલાક પુરુષો સમ્યક્ત્વ ગુણની નિયમા પ્રશંસા કરે છે. કેટલાક પુરુષો ચારિત્રની શુદ્ધિને વખાણે છે.

તો વળી કેટલાક પુરુષો સમ્યક્ જ્ઞાનને વખાણે છે.

૧૧૦. સમ્યક્ત્વ અને ચારિત્ર બંને ગુણો સાથે પ્રાપ્ત થતા હોય તો બુદ્ધિશાળી પુરુષે તે બંને ગુણોમાંથી પહેલા કયો ગુણ પ્રાપ્ત કરવો જોઈએ ?

૧૧૧. ચારિત્ર વિના પણ સમ્યક્ત્વ હોય. જેમ કૃષ્ણ અને શ્રેણિક મહારાજાને અવિરતિપણામાં પણ સમ્યક્ત્વ હતું.

૧૧૨. પરંતુ જેઓ ચારિત્રવાન છે, તેઓને સમ્યક્ત્વ હોય જ. ચારિત્રથી ભ્રષ્ટ થયેલાને શ્રેષ્ઠતર સમ્યક્ત્વને અવશ્ય ધારણ કરી રાખવું જોઈએ.

કેમ કે દ્રવ્ય ચારિત્રને નહીં પામેલા પણ સિદ્ધ બની શકે છે. પરંતુ દર્શનગુણ રહિત જીવો સિદ્ધ થઈ ન શકે.

૧૧૩. ઉત્કૃષ્ટ ચારિત્રને પાળનારા પણ કોઈક મિથ્યાત્વના યોગે સંયમશ્રેણીથી પડી જાય છે. તો સરાગ ધર્મમાં વર્તતા સમ્યક્દૃષ્ટિ તેમાંથી પતિત થઈ જાય એમાં શી નવાઈ?

૧૧૪. જે મુનિની બુદ્ધિ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુણિ વડે યુક્ત છે અને જે રાગ-દ્વેષ કરતા નથી, તેનું ચારિત્ર શુદ્ધ બને છે.

૧૧૫. તે ચારિત્રની શુદ્ધિ માટે સમિતિ અને ગુણિના પાલનકાર્યમાં પ્રયત્નપૂર્વક ઉદ્યમ કરો. તેમજ સમ્યક્દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્ર એ ત્રણેની સાધનામાં લેશમાત્ર પણ પ્રમાદ ન કરો.

૧૧૬. આ રીતે ચારિત્રધર્મના ગુણો - મહાન લાભોને મેં ટૂંકમાં વર્ણવ્યા છે.

ગાથા-૧૧૭ થી ૧૭૨ (મરણગુણ દ્વાર)

હવે સમાધિમરણના ગુણ વિશેષ એકાગ્ર થઈ સાંભળો.

૧૧૭. જેમ અનિયંત્રિત ઘોડા ઉપર બેઠેલો અજાણપુરુષ શત્રુસૈન્યને પરાસ્ત કરવા કદાચ ઇચ્છે.

૧૧૮. પરંતુ તે પુરુષ અને ઘોડો અગાઉ તેવી તાલીમ અને અભ્યાસ નહીં કરવાથી, સંગ્રામમાં શત્રુસૈન્યને જોતા જ નાશી જાય છે.

૧૧૯. તેમ ક્ષુધાદિ પરીષદો, લોચાદિ કષ્ટો અને તપનો જેણે અભ્યાસ કર્યો નથી, એવા મુનિ- મરણ પ્રાપ્ત થતા શરીર ઉપર આવતા પરીષદો અને ઉપસર્ગો તથા વેદનાઓને સમતાપૂર્વક સહી શકતા નથી.

૧૨૦. પૂર્વે તપ આદિનો અભ્યાસ કરનાર તથા સમાધિની કામનાવાળો એવો મુનિ જો વૈષયિક સુખોની ઇચ્છાને રોકે તો પરીષદોને અવશ્ય સમતાપૂર્વક સહી શકે છે.

૧૨૧. પૂર્વે શાસ્ત્રોક્ત વિધિ મુજબ વિગર્હત્યાગ, ઉણોદરી, ઉત્કૃષ્ટ તપ આદિ કરીને ક્રમશઃ સર્વ આહારનો ત્યાગ કરનાર મુનિ મરણકાળે નિશ્ચય નયરૂપ પરશુના પ્રહાર વડે પરીષદોની સેનાને છેદી નાંખે છે.

૧૨૨. પૂર્વે ચારિત્ર પાલનમાં પ્રબળ પ્રયત્ન કરનાર મુનિને મરણ સમયે ઇન્દ્રિયો પીડે છે, સમાધિમાં બાધા ઉત્પન્ન કરે છે. આ રીતે તપ આદિનો પૂર્વ અભ્યાસ ન કરનાર મુનિ અંતિમ આરાધના વખતે કાચર બની મુંઝાય છે.

૧૨૩. આગમનો અભ્યાસી મુનિ પણ ઇન્દ્રિયોની લોલુપતા વાળો બની જતો હોય તો, તેને મરણ વખતે સમાધિ કદાચ રહે કે ન પણ રહે. શાસ્ત્રના વચનો યાદ આવે તો સમાધિ રહે પણ ખરી.

પરંતુ ઇન્દ્રિય રસની પરવશતાને લઈને શાસ્ત્ર વચનની સ્મૃતિ અસંભવિત હોવાથી પ્રાયઃ સમાધિ ન રહે.

૧૨૪. અલ્પશ્રુતવાળો મુનિ પણ તપ વગેરેનો સુંદર અભ્યાસ કરેલો હોય તો સંયમ અને મરણની શુભ પ્રતિજ્ઞાને વ્યથા વિના સુંદર રીતે નભાવી શકે છે.

૧૨૫. ઇન્દ્રિય સુખ-શાતામાં વ્યાકુળ, ઘોર પરીષદોની પરાધીનતાથી ઘેરાયેલો, તપ વગેરેનો અભ્યાસી,

કાયર પુરુષ અંતિમ આરાધના કાળે મુંઝાય છે.

૧૨૬. પ્રથમથી જ સારી રીતે કઠોર તપ-સંયમની સાધના કરવા દ્વારા સત્વશીલ બનેલા મુનિને, મરણ સમયે ધૃતિબળથી નિવારણ કરાયેલી પરીષદ સેના કંઈપણ કરવા સમર્થ બનતી નથી.

૧૨૭. પ્રારંભથી કઠોર તપ-સંયમની સાધના કરનાર બુદ્ધિમાન મુનિ,

પોતાના ભાવિ હિતને સારી રીતે વિચારીને

..... નિદાન એટલે પૌદ્ગલિક સુખની આશંસા રહિત,

.....કોઈપણ દ્રવ્ય ક્ષેત્રાદિ વિષયક પ્રતિબંધ ન રાખી, સ્વકાર્ય સમાધિ યોગને સારી રીતે સાધે છે.

૧૨૮. ધનુષ્યને ગ્રહણ કરીને, તેના ઉપર ખેંચીને બાણ ચડાવી દઈને, લક્ષ્ય પ્રત્યે સ્થિર મતિવાળો પુરુષ પોતાની શિક્ષાને વિચારતો રાધા વેધને વિંધે છે.

૧૨૯. પણ તે ધનુર્ધર, પોતાના ચિત્તને લક્ષ્યથી અન્યત્ર લઈ જવાની ભૂલ કરી બેસે તો પ્રતિજ્ઞાબદ્ધ હોવા છતાં - રાધાનાં ચંદ્રકરૂપ વેધે વીંધી શકતો નથી.

૧૩૦. ચંદ્રવેદ્યકની જેમ મરણ સમયે સમાધિ પ્રાપ્ત કરવા માટે પોતાના આત્માને મોક્ષમાર્ગમાં અવિરાધિત ગુણવાળો અર્થાત્ આરાધક બનાવવો જોઈએ.

૧૩૧. સમ્યગ્ દર્શનની દૃઢતાથી નિર્મળ બુદ્ધિવાળા, તેમજ સ્વકૃત પાપોની આલોચના, નિંદા, ગર્હ કરનારા, અંતિમ સમયે વર્તતા મુનિનું મરણ શુદ્ધ થાય છે.

૧૩૨. જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રના વિષયમાં મારાથી થયેલ જે અપરાધોને, શ્રી જિનેશ્વર સાક્ષાત જાણે છે. તે સર્વ અપરાધોની, સર્વ ભાવથી આલોચના કરવાને હું ઉપસ્થિત થયો છું.

૧૩૩. સંસારનો બંધ કરાવવાવાળા, જીવ સંબંધી રાગ અને ક્લેષ રૂપ બે પાપોને, જે પુરુષ રોકે છે, તે મરણ સમયે અવશ્ય સમાધિયુક્ત બને છે.

૧૩૪. જે પુરુષ જીવ સાથેના ત્રણે દંડોનો જ્ઞાનાંકુશ વડે ગુપ્તિ રાખવા દ્વારા નિગ્રહ કરે છે. તે પુરુષ મરણ સમયે કૃતયોગી એટલે કે અપ્રમત્ત રહીને સમાધિને રાખી શકે છે.

૧૩૫. જિનેશ્વર ભગવંતો વડે ગર્હિત અને સ્વશરીરમાં ઉત્પન્ન થતા એવા- ભયંકર ક્રોધાદિ ચાર કષાયોનો જે પુરુષ નિત્ય નિગ્રહ કરે છે, તે મરણમાં અવશ્ય સમતાયોગને સાધે છે.

૧૩૬. જે જ્ઞાની પુરુષ વિષયોમાં અત્યંત લેપાયેલી ઇન્દ્રિયોનો જ્ઞાનરૂપ અંકુશ વડે નિગ્રહ કરે છે, તે મરણ સમયે સમાધિ સાધનારો બને છે.

૧૩૭. છ જીવ નિકાયનો હીતસ્વી,

... ઇહલોકાદિ સાતે ભયોથી રહિત.

... અત્યંત મૃદુ અને નમ્ર સ્વભાવવાળા મુનિ.

... નિત્ય સહજ સમતાને અનુભવતા મરણ સમયે પરમ સમાધિને સિદ્ધ કરનારો બને છે.

૧૩૮. જેણે આઠે મદોને જીતેલા છે,

... જે બ્રહ્મચર્યની નવ ગુપ્તિથી ગુપ્ત છે,

... ક્ષમા આદિ દશ ચતિ ધર્મોના પાલને ઉદત છે,

... તે મરણ સમયે પણ અવશ્ય સમાધિભાવ રાખે છે.

૧૩૯. જે અત્યંત દુર્લભ એવા મોક્ષમાર્ગની આરાધના ઇચ્છતો હોય, દેવ-ગુરુની આશાતનાને વર્જતો હોય. ધર્મધ્યાનના સતત અભ્યાસ વડે શુક્લ ધ્યાનની સન્મુખ થયેલો હોય. તેવો મુનિ.

..... મરણકાળમાં સમાધિને ઝીલી શકે છે.

૧૪૦. જે મુનિ બાવીશ પરીષદો અને દુઃસહ એવા ઉપસર્ગોને શૂન્ય સ્થાનો કે ગામ, નગર આદિમાં સહન કરે છે, તે મરણ કાળે સમાધિમાં રહી શકે છે.

૧૪૧. ધન્ય પુરુષોના કષાયો, બીજાના ક્રોધાદિ કષાયો સાથે અથડાવા છતાં - સરખી રીતે બેઠેલા પાંગળા માણસની જેમ ઊભા થવાને ઈચ્છતા નથી.

૧૪૨. શ્રમણધર્મને આચરનારા સાધુને, જો કષાયો ઉત્કટ કોટિના હોય તો, તેનું શ્રમણપણુ શેલડીના ફૂલની જેમ નિષ્ફળ જાય છે, એમ મારું માનવું છે.

૧૪૩. કંઈક ન્યૂન પૂર્વકોટિ વર્ષ સુધી પાળેલું નિર્મળ ચારિત્ર પણ કષાયથી કલુષિત ચિત્તવાળો પુરુષ એક મુહૂર્ત માત્રમાં હારી જાય છે.

૧૪૪. અનંતકાળથી પ્રમાદના દોષ વડે ઉપાર્જન કરેલ કર્મોને, રાગ-દ્વેષને પરાસ્ત કરી - હણી નાખનાર મુનિ માત્ર કોટિ પૂર્વ વર્ષોમાં જ ખપાવી દે છે.

૧૪૫. જો ઉપશાંત કષાયવાળો, ઉપશમ શ્રેણી આરૂઢ થયેલો યોગી પણ અનંતવાર પતન પામે છે, તો બાકી રહેલા કષાયોનો વિશ્વાસ કેમ કરાય ?

૧૪૬. જો ક્રોધાદિ કષાયોનો ક્ષય થયો હોય તો જ પોતાને ક્ષેમ-કુશળ છે એમ જાણે. જો કષાયો જીતાયા હોય તો સાચો જય જાણે, જો કષાયો હત-પ્રહત થયા હોય તો અભય પ્રાપ્ત થયો જાણે, જો કષાયોનો સર્વથા નાશ થઈ ગયો હોય તો અવિનાશી સુખ અવશ્ય મળે, તેમ જાણે.

૧૪૭. ધન્ય છે, તે સાધુ ભગવંતોને જે હંમેશા જિનવચનમાં રક્ત રહે છે. કષાયો ઉપર કાબૂ મેળવે છે. બાહ્ય પદાર્થો પ્રત્યે જેને રાગ નથી અને નિઃસંગ, નિર્મમત્વ બની યથેચ્છ રીતે સંયમ માર્ગમાં વિચરે.

૧૪૮. મોક્ષમાર્ગમાં લીન-તત્પર બનેલા મહામુનિઓ અવિરહિત ગુણોવાળા બનીને. આ લોક કે પરલોકમાં તથા જીવન કે મરણમાં પ્રતિબંધ કર્યા વિના વિચરે છે, તેમને ધન્ય છે.

૧૪૯. બુદ્ધિમાન પુરુષે મરણ સમુદ્ઘાતના સમયે મિથ્યાત્વને વમીને સમ્યક્ત્વને પ્રાપ્ત કરવા માટે, પ્રબળ પુરુષાર્થ અવશ્ય કરવો જોઈએ.

૧૫૦. ખેદની વાત છે કે - મહાન, ધીરપુરુષો પણ બળવાન મરણ ઉપસ્થિત થાય ત્યારે, મરણ સમુદ્ઘાતની તીવ્ર વેદનાથી વ્યાકુળ બનીને મિથ્યાત્વ દશા પામે છે.

૧૫૧. તે કારણને લઈને બુદ્ધિશાળી મુનિએ ગુરુની પાસે દીક્ષા દિવસથી જ સર્વે પાપો યાદ કરીને,

..... તેની આલોચના, નિંદા, ગર્હ કરવા દ્વારા,

..... તે પાપોની શુદ્ધિ અવશ્ય કરી લેવી જોઈએ.

૧૫૨. તે સમયે ગુરુ જેને જે ઉચિત પ્રાયશ્ચિત્ત આપે - તે પ્રાયશ્ચિત્તનો ઈચ્છાપૂર્વક સ્વીકાર કરે.

..... ગુરુનો અનુગ્રહ માનતો આ પ્રમાણે કહે - ભગવન્ ! આપનું આપેલ પ્રાયશ્ચિત્ત-તપ કરવાને હું ઈચ્છું છું. આપે મને આ પાપથી ઉગારી ખરેખરા ભવ-સાગરથી પાર ઊતારેલો છે."

૧૫૩. પરમાર્થથી મુનિઓએ અપરાધ કરવો જ ન જોઈએ, પ્રમાદવશ કદાચ થઈ જાય - અતિચાર સેવાઈ જાય તો તેનું અવશ્ય પ્રાયશ્ચિત્ત કરી લેવું જોઈએ.

૧૫૪. પ્રમાદની બહુલતાવાળા જીવને પ્રાયશ્ચિત્તથી જ વિશુદ્ધિ થઈ શકે છે. ચારિત્રની રક્ષા માટે તેના અંકુશભૂત પ્રાયશ્ચિત્તનું અવશ્ય આચરણ કરવું જોઈએ.

૧૫૫. શત્યવાળા જીવોને કદાપિ શુદ્ધિ થતી નથી. એ પ્રમાણે સર્વભાવદર્શી જિનેશ્વરે કહેલ છે.

પાપની આલોચના, નિંદા કરનારા સાધુઓ મરણ અને પુનર્ભવથી રહિત બની જાય છે.

૧૫૬. એક વખત પણ શલ્ય રહિત મરણથી મરીને જીવો મહાભયાનક આ સંસારમાં વારંવાર અનકે જન્મ અને મરણ કરતા ભ્રમણ કરે છે.

૧૫૭. જે મુનિ પાંચ સમિતિથી સાવધાન બની,

.....ત્રણ ગુપ્તિઓ વડે ગુપ્ત થઈને,

.....ચિરકાળ સુધી વિચરીને પણ

..... જો મરણ સમયે ધર્મને વિરાધે, તો જ્ઞાની પુરુષો તેને આરાધના રહિત કહેલ છે.

૧૫૮. ઘણા સમય પર્યન્ત અત્યંત મોહવશ જીવન જીવીને, છેલ્લી જિંદગીમાં જો સંવૃત્ત બની, મરણ સમયે આરાધનામાં ઉપયુક્ત થાય તો તેને જિનેશ્વરોએ આરાધક કહ્યો છે.

૧૫૯. તેથી સર્વભાવથી શુદ્ધ, આરાધનાને અભિમુખ થઈ, ભ્રાંતિ રહિત બની, સંધારો સ્વીકારી રહેલો એવો મુનિ પોતાના હૃદયમાં આ પ્રમાણે ચિંતન કરે.

૧૬૦. મારો આત્મા એક છે, શાશ્વત છે અને જ્ઞાન-દર્શન વડે યુક્ત છે. શેષ સર્વે દેહાદિ બાહ્ય પદાર્થો છે, જે સંયોગ સંબંધથી ઉત્પન્ન થયેલા છે.

૧૬૧. હું એકલો છું, મારું કોઈ નથી, હું કોઈનો નથી. જેનો હું છું, તેને હું જોઈ શકતો નથી, તેમજ એવો કોઈ પદાર્થ નથી, કે જે મારો હોય.

૧૬૨. પૂર્વે - ભૂતકાળમાં અજ્ઞાન દોષ વડે અનંતવાર હું દેવ-પણું, મનુષ્ય-પણું, તિર્યચ્યોનિ અને નરકગતિ એ ચારેને પ્રાપ્ત કરી ચૂકેલ છું, પરંતુ -

૧૬૩. દુઃખના હેતુભૂત એવા પોતાના જ કર્મો વડે હજુ સુધી મને ન તો સંતોષ પ્રાપ્ત થયો છે કે ન સમ્યક્ત્વથી યુક્ત એવી વિશુદ્ધિ બુદ્ધિ મળી છે.

૧૬૪. દુઃખથી છોડાવનાર ધર્મમાં જે મનુષ્યો પ્રમાદ કરે છે, તેઓ મહા ભયંકર એવા સંસાર સાગરમાં લાંબા કાળ પર્યન્ત ભ્રમણ કરનારા થાય છે.

૧૬૫. દૃઢ બુદ્ધિવાળા જે મનુષ્યો પૂર્વપુરુષ આચરિત જિન વચનના માર્ગને છોડતાં નથી, તેઓ સર્વે દુઃખોના પારને પામી જાય છે.

૧૬૬. જે ઉદમી પુરુષો ક્રોધ, માન, માયા, લોભ તથા રાગ અને ક્લેષનો ક્ષય કરે છે. તેઓ પરમ શાશ્વત સુખરૂપ મોક્ષને અવશ્ય સાધનારા થાય છે.

૧૬૭. પુરુષના મરણ સમયે માતા, પિતા, બંધુ અથવા પ્રિય મત્રો કોઈપણ તેને જરાયે આલંબનરૂપ બનતા નથી. એટલે કે મરણથી બચાવી શકતા નથી.

૧૬૮. ચાંદી, સોનું, દાસ, દાસી, રથ, પાલખી આદિ વાહ્ય વસ્તુ મરણ સમયે આલંબન આપી શકતા નથી.

૧૬૯. અશ્વ, હસ્તિ, સૈન્ય, ધનુષ કે રથ બળ આદિ કોઈ સંરક્ષક સામગ્રી માણસને મરણથી બચાવી શકતી નથી.

૧૭૦. આ રીતે સંકલેશ નિવારી, ભાવશલ્ય ઉદ્ધરનાર જિનોક્ત સમાધિમરણ આરાધતો શુદ્ધ થાય છે.

૧૭૧. વ્રતના અતિચારોની શુદ્ધિના ઉપાયને જાણનાર પોતાના ભાવશલ્યની વિશુદ્ધિ પરસાક્ષીએ જ કરવી.

૧૭૨. જેમ ચિકિત્સા કરવામાં અત્યંત કુશળ વૈદ્ય પણ પોતાના રોગ બીજા કુશળ વૈદ્યને કહે, તેની બતાવેલી ચિકિત્સા કરે, તેમ સાધુ પણ યોગ્ય ગુરુની પાસે પોતાના દોષોને પ્રગટ કરીને તેની શુદ્ધિ કરે છે.

ગાથા-૧૭૩ થી ૧૭૫ (ઉપસંહાર)

૧૭૩. આ રીતે મરણકાળના સમયે મુનિને વિશુદ્ધ પ્રવ્રજ્યા ઉત્પન્ન થાય છે. જે સાધુ મરણ સમયે મોહ પામતા નથી, તેને આરાધક કહેલા છે.

૧૭૪. હે મુમુક્ષુ આત્મા! વિનય, આચાર્યના ગુણ, શિષ્યના ગુણ, વિનય નિગ્રહના ગુણ, જ્ઞાનગુણ, ચરણ-ગુણ, મરણગુણની વિધિ સાંભળીને,

૧૭૫. તમે એવી રીતે વર્તો કે જેથી ગર્ભાવાસના વસવાટથી તથા મરણ, પુનર્ભવ, જન્મ અને દુર્ગતિના પતનથી સર્વથા મુક્ત બની શકાય.

ચંદ્રવેદ્યક- પ્રકીર્ણક સૂત્ર-૭/૨ નો
મુનિ દીપરત્નસાગરે કરેલ અનુવાદ પૂર્ણ

મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-4 [603+DVD] 1,36,000 આ પ્રકાશન પૂર્વેના કુલ પ્રકાશનો- 603, તેના કુલ પૃષ્ઠો 1,08,070			
[૧]	મૂલ આગમ સાહિત્ય મૂળ આગમ ૩ પ્રકાશનોમાં 147 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 07850 પૃષ્ઠોમાં છે	147	07850
1	આગમ સુત્તાણિ-મૂલં Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 49 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 3510 છે		
2	આગમ સુત્તાણિ-મૂલં Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 45 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2810 છે		
3	આગમ સુત્તાણિ-મંજૂષા Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 53 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1530 છે		
[૨]	આગમ અનુવાદ સાહિત્ય આગમ ભાવાનુવાદ 5 પ્રકાશનોમાં 165 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 20150 પૃષ્ઠોમાં છે	165	20050
1	આગમ સૂત્ર-ગુજરાતી અનુવાદ-મૂલ Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 47 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 3400 છે		
2	આગમ સૂત્ર-હિન્દી અનુવાદ Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 47 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2800 છે		
3	આગમ સૂત્ર-ઇંગ્લિશ અનુવાદ Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 11 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 400 છે		
4	આગમ સૂત્ર-ગુજરાતી અનુવાદ-સટીક Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 48 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 10340 છે		
5	આગમ સૂત્ર-હિન્દી અનુવાદ Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 12 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 3110 છે		
[૩]	આગમ વિવેચન સાહિત્ય આગમ વિવેચન 7 પ્રકાશનોમાં 171 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 60900 પૃષ્ઠોમાં છે	171	60900
1	આગમ સૂત્ર-સટીક Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 46 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 13800 છે		
2	આગમ મૂલં એવં વૃત્તિ-1 Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 51 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 17990 છે		
3	આગમ મૂલં એવં વૃત્તિ-2 Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 9 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2560 છે		

મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-૪ [603+DVD] 1,36,000
આ પ્રકાશન પૂર્વેના કુલ પ્રકાશનો- 603, તેના કુલ પૃષ્ઠો 1,08,070

4	આગમ ચૂર્ણિ સાહિત્ય Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 9 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2670 છે		
5	સર્વત્તિક આગમ સૂત્રાણિ-1 Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 40 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 18460 છે		
6	સર્વત્તિક આગમ સૂત્રાણિ-2 Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 8 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2660 છે		
7	સર્વત્તિક આગમ સૂત્રાણિ Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 8 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2760 છે		
[૪]	આગમ કોષ સાહિત્ય આગમ કોષ સાહિત્ય 5 પ્રકાશનોમાં 16 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 5190 પૃષ્ઠોમાં છે	16	05190
1	આગમ સદ્કોસો Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2100 છે		
2	આગમ નામ વ કહા-કોસો Printed. આ સંપુટમાં અમારા 1 પ્રકાશન છે, જેના કુલ પાના આશરે 210 છે		
3	આગમ સાગર કોષ: Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1130 છે		
4	આગમ શબ્દાદિ સંગ્રહ [પ્રાં સં ગું] Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1250 છે		
5	આગમ બૃહત્ નામ કોષ: [પ્રાં સં ગું નામ પરિચય] Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 500 છે		
[૫]	આગમ અન્ય સાહિત્ય આગમ અન્ય સાહિત્ય 3 પ્રકાશનોમાં 9 પુસ્તકોમાં કુલ 1590 પૃષ્ઠોમાં છે	10	03220
1	આગમ કથાનુયોગ Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 6 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2170 છે		
2	આગમ સંબંધી સાહિત્ય Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 870 છે		
3	ઋષિભાષિત સૂત્રાણિ Printed. આ સંપુટમાં અમારા 1 પ્રકાશન છે, જેના કુલ પાના આશરે 80 છે		
4	આગમિય સૂક્તાવલી Printed. આ સંપુટમાં અમારા 1 પ્રકાશન છે, જેના કુલ પાના આશરે 100 છે		

મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-૪ [603+DVD] 1,36,000
આ પ્રકાશન પૂર્વેના કુલ પ્રકાશનો- 603, તેના કુલ પૃષ્ઠો 1,08,070

[૬]	આગમ અનુક્રમ સાહિત્ય આગમઅનુક્રમસાહિત્ય ૩ પ્રકાશનોમાં ૯ પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 1590 પૃષ્ઠોમાં છે	9	01590
1	આગમ વિષયાનુક્રમ-મૂલ Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 730 છે		
2	આગમ વિષયાનુક્રમ-સટીક Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 430 છે		
3	આગમ સૂત્ર-ગાથા અનુક્રમ Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 3 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 430 છે		
[૭]	મુનિ દીપરત્નસાગર લિખિત “આગમ સિવાયનું અન્ય સાહિત્ય” આગમેતર સાહિત્ય 12 પ્રકાશનોમાં 84 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 9270 પૃષ્ઠોમાં છે	85	09270
1	તત્ત્વાભ્યાસ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 13 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2090 છે		
2	સૂત્રાભ્યાસ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 6 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1480 છે		
3	વ્યાકરણ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1050 છે		
4	વ્યાખ્યાન સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1220 છે		
5	જિનભક્તિ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 9 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1190 છે		
6	વિધિ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 300 છે		
7	આરાધના સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 3 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 430 છે		
8	પરિચય સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 220 છે		
9	પૂજન સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 100 છે		

દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-૪ [603+DVD] 1,36,000 આ પ્રકાશન પૂર્વેના કુલ પ્રકાશનો- 603, તેના કુલ પૃષ્ઠો 1,08,070			
10	તીર્થંકર સંક્ષિપ્ત દર્શન આ સંપુટમાં અમારા કુલ 25 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 680 છે		
11	પ્રકીર્ણ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 290 છે		
12	દીપરત્નસાગરના લઘુશોધ નિબંધ આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 220 છે		
મુનિ દીપરત્નસાગરનું સાહિત્ય			
1	મુનિ દીપરત્નસાગરનું આગમ સાહિત્ય [કુલ પુસ્તક 518] તેના કુલ પાના [98,800]		
2	મુનિ દીપરત્નસાગરનું અન્ય સાહિત્ય [કુલ પુસ્તક 85] તેના કુલ પાના [09,270]		
3	મુનિ દીપરત્નસાગર સંકલિત 'તત્ત્વાર્થસૂત્ર'ની વિશિષ્ટ DVD તેના કુલ પાના [27,930]		
અમારા પ્રકાશનો કુલ ૬૦૩ + વિશિષ્ટ DVD કુલ પાના 1,36,000			
અમારું બધું જ સાહિત્ય on-line પણ ઉપલબ્ધ છે અને 5 DVD માં પણ મળી શકે છે			
વેબ સાઈટ:- 1. www.jainelibrary.org 2. deepratnasagar.in ઇમેલ એડ્રેસ:- jainmunideepratnasagar@gmail.com મોબાઈલ 09825967397			
સંપર્ક:- મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજી મહારાજ સાહેબ "પાર્શ્વ વિહાર", જૈન દેરાસરજી, ફોરેસ્ટ રેસ્ટ હાઉસ સામે, કાલાવડ હાઈવે-ટય Post:- ઠેબા, Dis:- જામનગર, ગુજરાત, India. [Pin- 361120]			

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ
બાલ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ
પૂજ્ય આનન્દ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર-ગુરુભ્યો નમઃ

આગમ- ૩૦/૨

ચતુઃશરણ

આગમસૂત્ર ગુજરાતી ભાવાનુવાદ

વેબ સાઈટ:- (1) www.jainelibrary.org

ઈમેલ એડ્રેસ:- jainmunideepratnasagar@gmail.com

(2) deepratnasagar.in

મોબાઈલ 09825967397